

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

MAŁOPOLSKIE

Nr

7472

1. Obiekt

BUDYNEK DWORCA KOLEJOWEGO / PKP /

2. Czas powstania

ok. 1909 r.

3. Miejscowość

NOWY SĄCZ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres Nowy Sącz - ul. Kolejowa 15

nr hipoteczny Spis II KS Kol. T. XIX

5. Przynależność administracyjną

województwo nowosądeckie

gmina Nowy Sącz

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo krakowskie

powiat Nowy Sącz

8. Właściciel i jego adres

własność gminna

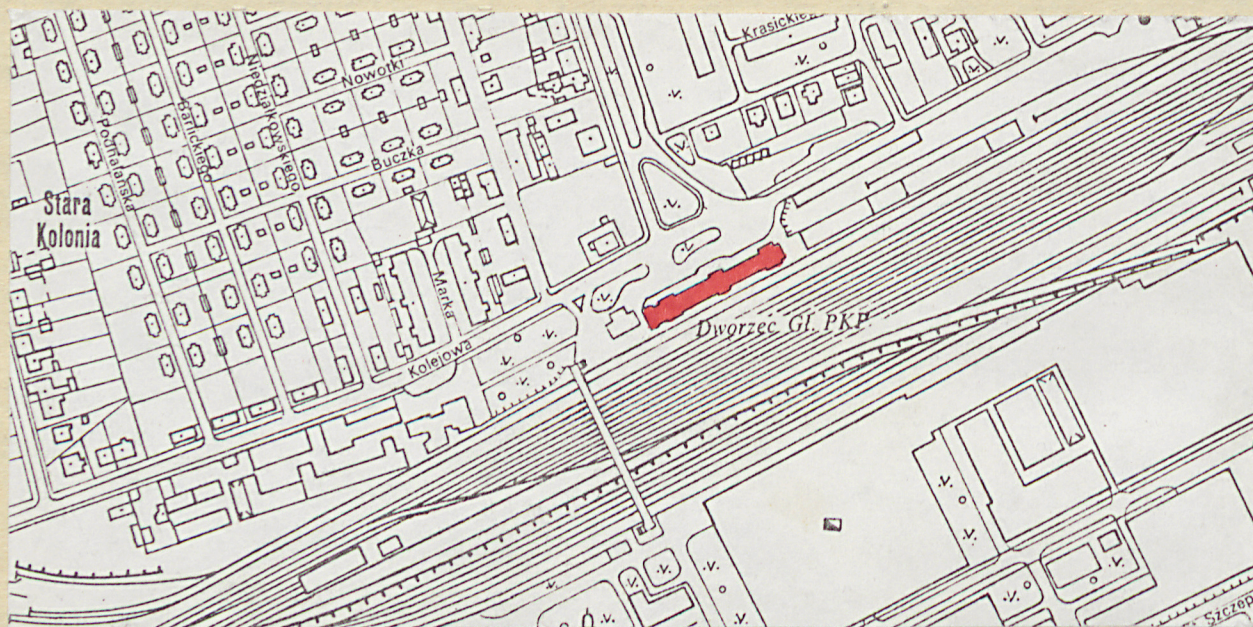
9. Użytkownik i jego adres

Dyrekcja Okręgowych Koleji
Państwowych w Krakowie

Oddział w Nowym Sączu

10. Rejestr zabytków

Nr Ks. H. 653 data 19.12.91

Budynek dworca w Nowym Sączu został pobudowany ok. 1909 roku. Historia kolei nowosądeckiej sięga roku 1867 kiedy ministerstwo komunikacji / węgierskie / ogłosiło pierwsze plany budowy linii Tarnów - Nowy Sącz. W roku 1868 rada miejska wystosowała list dziękczynny, lecz wkrótce opracowano nowy plan zakładający linię z Leluchowa przez Grybów do Tarnowa z ominięciem Nowego Sącza. W roku 1872 do Wiednia udaje się deputacja która wpływa na zmianę decyzji i zezwolenie na budowę linii podkarpackiej do której włączony zostaje Nowy Sącz. Odcinek kolejowy Tarnów - Leluchów zostaje ukończony 17 sierpnia 1877 roku, a wcześniej w 1876 odcinek Nowy Sącz - Stróże. Pracami rządowymi przy kolei kierował inspektor c.k. Poschacher. Wkrótce przystąpiono do budowy odcinka Nowy Sącz - Żywiec który otwarto 16 grudnia 1884 roku. W roku 1882 wybudowany został most kolejowy na Dunajcu.

Pierwszy budynek dworcowy przy linii kolejowej w Nowym Sączu wzniesiony został przed 1893 rokiem, wraz z warsztatami kolejowymi, oraz dzielnicą zw. Kolonią składającą się z 100 domów. Przed 1893 rokiem wybudowany został także przystanek kolejowy w centrum pod który rada miejska przeznaczyła bezpłatnie 2 morgi gruntu. Budynek dworcowy już wkrótce okazał się niewystarczający dla potrzeb miasta okręgowego. Ok. 1900 roku powstały plany nowego budynku, zrealizowane na przełomie 1909 i 1910 roku.

Budynek murowany z cegły, secesyjny /analogiczny z podobnymi z Tarnowa i innych miast galicyjskich/ Związany ze szkołą architektoniczną wiedeńską. Architekt nieustalony.

Sytuacja. Budynek dworca kolejowego w Nowym Sączu usytuowany jest w południowej części miasta. Wraz z dzielnicą mieszkaniową kolejarzy tzw. " Starą Kolonią" stanowi zespół urbanistyczny położony w zamknięciu osi kompozycyjnej Al. Wolności i Batorego.

Budynek murowany z cegły, tynkowany. Wzniesiony na planie wydłużonego prostokąta, pięciobryłowy, z piętrowymi ryzalitami bocznymi po stronie wschodniej i zachodniej i środkowym. Do elewacji zachodniej dobudowana przybudówka parterowa. Budynek podpiwniczony pod skrzydłami wschodnim i zachodnim oraz pod przybudówką. Nakryty dwu i czterospadowymi krytymi blachą i papą. Nad przybudówką dach pulpitowy.

Materiał, konstrukcja, technika.

Fundament wykonany z kamienia i cegły, o murach grubości ok. 80 cm. Z zewnątrz cokoł ścian w okładzinie tynkowej do wysokości ok. 30 cm.

Ściany murowane z cegły ceramicznej, tynkowane tynkami cementowo-wapiennymi. Mury ścian zewnętrznych grubości ok. 60 cm, wewnętrzne zróżnicowane ok. 40 cm.

Piwnice usytuowane pod skrzydłem wschodnim i zachodnim murowane z cegły, o sklepieniach ceglanych. Częściowo zaadoptowane na schron przeciwlotniczy.

Stropy nad pomieszczeniami skrzydeł ogniotrwałe żelbetowe, na stalowych belkach. Pierwotne / przed gruntowym remontem 1973 r/ drewniane, tynkowane. W części środkowej budynku / nad hallem / stropodach ogniotrwałe.

Podłogi. W pomieszczeniach użytkowych służb kolejowych wskrzydłach budynku parkietowe i posadzkowe. W hallu posadzki z płyt marmurowych. W pomieszczeniach gospodarczo-handlowych posadzki i podłogi z płytek ceramicznych.

Komunikacja wewnętrzna pomiędzy kondygnacjami skrzydeł budynku dwoma klatkami schodowymi, dwubiegowymi o betonowych stopnicach, wyposażonymi w metalowe, kute poręcze. Komunikacja pomiędzy parterem a antresolą / poczekalnią / w hallu głównym dwoma klatkami - jednobiegową ze spocznikiem po stronie wschodniej i dwubiegową po stronie zachodniej hallu. Schody masywne, betonowe w okładzinach marmurowych wyposażone w metalowe, przeszklone balustrady o dekoracji w formie wici roślinnej.

Stolarka okienna w większości zachowana pierwotna z czasów budowy, podwójna, wielokąterowa, nietypowa. Okna mocowane w futrynach skrzynkowych, lakierowane brązowo. Otwory okienne smukłe, prostokątne. W ryzalicie środkowym duże półkolistie zamknięte otwory okienne, przeszklone na stałe.

Stolarka drzwiowa w większości współczesna, typowa, Stolarka jedno i dwuskrzydłowa, płycinowa, mocowana na zawiasach w futrynach skrzynkowych, lakierowana. Drzwi frontowe w części środkowej metalowe, dwuskrzydłowe, z detalem ślusarskim. Okończone wydatnym daszkiem okapowym wspartym na stylizowanych łodygach z metalu. Daszek przeszklony, o ciekawej secesyjnej formie.

Dachy. Nad skrzydłem wschodnim i zachodnim dachy czterospadowe, o więźbie stalowo-drewnianej, z deskowaniem pobitym blachą. Nad częścią środkową / z wejściem głównym / dach czterospadowy, łamany, pobity blachą. Nad przewiązkami pomiędzy skrzydłami stropodachy betonowe, dwuspadowe, kryte papą i blachą. Nad przybudówką od zachodu dach pulpitowy, kryty papą i blachą.

Elewacje. Frontowa - pięcioczęściowa, trzydziestojednoosiowa. Ryzalit wschodni i zachodni - trójosiowy, z podziałami za pomocą otworów okiennych.

c.d. na wkładce

14. Kubatura ok. 9409 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 1409 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne dworzec kolejowy	17. Użytkowanie obecne dworzec kolejowy
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1973 - remont kapitalny.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Obiekt w dobrym stanie technicznym.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Obiekt należy otoczyć opieką konserwatorską.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst ..... mgr Marek H. Grabski kwiecień 1992 r.
..... imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... J. W.

..... imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... J. W. kwiecień 1992 r.

..... imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO!

22. Bibliografia

1. Księgi Uchwał Rady m. Nowy Sącz z lat 1867-1902. Archiwum Państwowe w Nowym Sączu, Sygn. 235 i 237
2. Rocznik Statystyczny Galicji, R.6 : 1900 i R.1 : 1886.
3. Chotomski B., O konieczności bud. wsch. kolei węg-pol Lwów 1879.
4. Müldner H., Przejazdzka koleją tarnowsko-leluchowską Kraków 1877.
5. Budynek dworcowy - modernizacja, opis tech. oprac.inż. M. Hyła, Kraków 1973 / Arch. Woj. Konserwatora Zabytków/
6. Projekt dworca PKP w Nowym Sączu. Spis uporząd. jednostek archiwalnych f-my " Bieniarz " z Krakowa. Archiwum Państwowe w Krakowie / nr 27/176 /
7. Bund J., Rozwój kolejnictwa małopolskiego w okrasie 80-lecia/1850-1930 /. Kraków 1930.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

1. Miejscowość

N O W Y S Ą C Z

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Dworzec Kolejowy

3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. opisu + rzut parteru + fotografie dodatkowe.

wejście główne w elewacji frontowej

c.d. pkt 13

Elewacje ryzalitów bocznych w ujęciu lizenowo-ramowym, w formie wyprofilowanych w tynku pilastrów przyściennych, kandelowanych w części górnej z prostokątnymi płycinami wypełnionymi dekoracją roślinną. Otwory okienne parteru prostokątne w tynkowych obramieniach, w nadprożach o profilowanych w okładzinie łukach. Otwory okienne pięter prostokątne w obramieniach tynkowych, ujęte w nadprożach odcinkami gzymsów nadokiennych, z wydatnymi uszakami i podokiennikami. Elewacje opracowane kolorystycznie, zaakcentowane ponad gzymsem koronującym małymi szczycikami o łamanej linii. Elewacje przewiązek / pomiędzy skrzydłami a częścią środkową / dwunastoosiowe, z podziałkami za pomocą otworów okiennych. Elewacje dające się wydzielić na pięć dwuokiennych segmentów za pomocą masywnych sterczyn wieńczących gzyms. Sterczny wsparte na małych konsolkach pod którymi spływające profilowane w tynku listwy o dekoracji w formie listków. Otwory okienne prostokątne z profilowanymi w nadprożach klincami, pomiędzy którymi prostokątne plakiety. Pod profilowanym gzymsem koronującym, na całych długościach elewacji przewiązek fryz roślinny / w formie mięsistych liści /. Elewacja części środkowej jednoosiowa, z podziałem za pomocą dużego otworu wejściowego. Elewacja o bogatym wystroju w formie pilastrów zwężających się ku górze, kandelowanych. W części górnej w kapitelach płyciny w formie tarcz ujętych dołem girlandami, górą zredukowanym belkowaniem. W części środkowej półkoliście zamknięty otwór okienny z profilowanym w okładzinie łukiem nadproża. Ponad nim wydzielone pod okapem dachu trzy płaszczyzny. W środkowej data budowy 1909, w bocznych stylizowana dekoracja w formie kół i linii. Elewacja oflankowana sterczynami masywnymi, nakrytymi półkolistymi daszkami. Sterczny z płycinami w formie tarcz, ujęte dołem girlandami. Pomiędzy nimi symbol kolei - koło ujęte rozpostartymi skrzydłami.

Elewacja tylna / południowa / w analogicznym opracowaniu do frontowej, przesłonięta półpłytowym daszkiem wspartym na żeliwnej konstrukcji. Elewacja opracowana kolorystycznie.

Elewacja wschodnia - dwuosiowa, z dekoracją detalem architektonicznym zastosowanym we frontowej. Otwory okienne i drzwiowe w profilowanych obramieniach. W kondygnacji piętra wzbogacona plakietami z datą 1910 i nazwa stacji. Elewacja zachodnia przesłonięta dobudowaną współcześnie przybudówką.

Wkładkę założył: mgr Marek H. Grabski IV 1992 r. ka.

(imię, nazwisko, data)

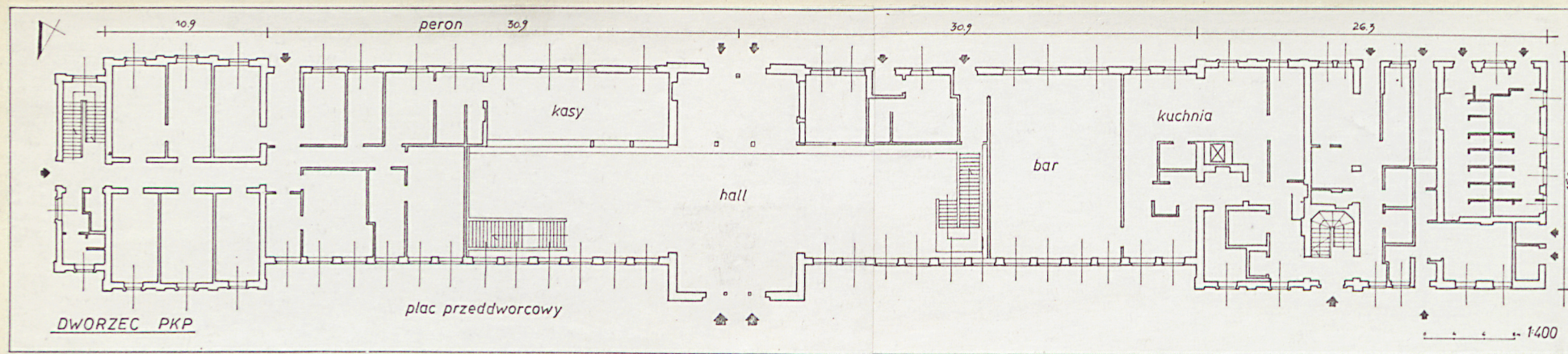
Muzeum Okręgowe N.Śącz.

Miejsce przechowywania negatywów:

Instalacje. Budynek posiada instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną gazową i c.o.

Wzór ODZ 1978 r.

elewacja tylna / południowa /

elewacja boczna / wschodnia /

1. Miejscowość Nowy Sącz	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Dworzec Kolejowy	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie dodatkowe.
-----------------------------	--	---

secesyjne metalowe drzwi wejściowe

fragment dekoracji ścian
w hallu

detal architektoniczny elewacji
frontowej

Wkładkę założył: mgr Marek H. Grabski kwiecień 1992 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Okręgowe N. Sącz

wnętrze hallu / schody na antresole /

DWorzec kolei żelaznej.